

Lisbeth Eriksson

Verksamhetsplan för FoU-Nordväst 2015

1. FoU-Nordvästs uppdrag

FoU-Nordvästs uppdrag är att stödja de åtta ägarkommunerna i arbetet med att utveckla en kunskapsbaserad socialtjänst och en god kvalitet inom kommunernas Individ- och familjeomsorg.

FoU-nordväst utgör ett kunskapscentrum inom områdena ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsinsatser, barn och unga samt missbruk och socialpsykiatri. Verksamheten ska präglas av ett brukarperspektiv med helhetssyn och vara en mötesplats mellan praktik och forskning med en hög grad av praktikermedverkan. Detta fastslås i det avtal om FoU-verksamheten i Nordväst som gäller sedan 2013-07-01 och är undertecknat av de åtta ägandekommunerna.

2. Budget

Intäkterna för 2015 utgörs till största delen av kommunernas bidrag samt medel från EU-projekt. Dessutom finns ett överskott från 2014 som kommer att användas i verksamheten under 2015. Kostnaderna för FoU-verksamheten utgörs av personalkostnader samt kostnader för att driva verksamheten exempelvis hyra, IT-kostnader, kontorsmaterial, lokalvård etc. En mindre del av budgeten avsätts för att bekosta praktikerprojekt. För preliminär budget (bilaga 1).

3. Omvärldsanalys

FoU-enheten ägs av åtta kommuner som också bestämmer enhetens verksamhet, prioriteringar och aktiviteter. På detta sätt är FoU-enhetens arbete avhängigt av vad som händer i kommunerna men också av vad som händer nationellt. FoU-enhetens uppgift är att arbeta utifrån de behov som finns hos de anställda i kommunerna. FoU-enheten kan dock på grund av sin unika position (med insyn i åtta kommuners arbete) fånga upp tankar, idéer och behov som finns i kommunerna och med detta som utgångspunkt föreslå relevanta teman att fokusera. FoU-enheten har också kontakter med andra FoU-enheter i landet och med olika nationella

organisationer/myndigheter såsom Socialstyrelsen och SKL genom vilka information om vad som är på gång erhålls.

Under 2014 har FoU-enheten haft två fokusområden: brukarperspektivet och nyttiggörande av kunskap eller implementering. Detta är två stora och viktiga teman. Även om vi har koncentrerat delar av verksamheten på detta under 2014 så kommer detta arbete att fortsätta även 2015 och därpå kommande år, det är ett arbete som är tänkt att bli en självklar del av verksamheten. Det är också ett arbete som är svårt och som inte har några givna lösningar.

Under 2013 hade enheten ett barnperspektiv som sedan utvecklades till ett brukarperspektiv under 2014. FoU-enheten har under 2014 förberett ett studiematerial baserat på det arbete som gjorts kring barnperspektivet. Studiecirkelarna vänder sig till personal inom nordvästkommunerna och handlar om att fortsätta arbetet med barnperspektivet. Dessa, för 2015 planerade, studiecirkel (kallade FoU-cirkel) är också en del i arbetet med att nyttiggöra den lokalt producerade kunskapen. En annan del av detta arbete har varit att arbeta med en kunskaps- och forskningsöversikt kring implementering. Denna kommer att färdigställas under 2015. Frågor kring implementering togs också upp på FoU-enhetens årliga FoU-dag. Implementering är som tidigare nämnts ett svårt och långsiktigt arbete och där kommer dialogen med kommunerna att fortsätta.

Lokal uppföljning har varit en prioriterad fråga under de senaste åren. Frågan kommer att fortsätta att vara en viktig del av verksamheten även framåt. Arbetet med att utveckla lokala/regionala system för uppföljning tar tid och är ett mödosamt arbete som måste ske i samverkan mellan FoU-enheten och kommunernas avdelningar som andra aktiva aktörer. Under 2014 har ett samarbete kring uppföljningsfrågor skett både lokalt, regionalt och nationellt. Detta är något som kommer att fortsätta även under 2015 då FoU-enheten bland annat är inblandad i utvecklingen av UBU-F.

Under 2015 kommer uppföljningssamordningsuppdraget till väsentliga delar att ändra karaktär. FoU-Nordväst styrgrupp gav 2014 FoU-enheten i uppdrag att bereda frågan om Öppna jämförelser. FoU-enheten har utvecklat ett förslag på strategi för att hantera frågan och detta förslag har godkänts av styrgruppen. Detta arbete kommer att ta stora delar av FoU-enhetens resurser i anspråk. Med det upplägg som diskuteras idag kommer det att innebära att FoU-enheten arbetar närmare och i mer direkt kontakt med verksamheterna i kommunerna.

Effektivitets- och kvalitetsfrågor är något som har blivit alltmer centralt för socialtjänsten och därmed också uppvisande av resultat. Vi tror oss se att evidensdebatten alltmer lutar åt lokalt utvunnen kunskap och praktiken som kunskapsproducent. Behovet av samverkan mellan kommuner och län blir

större. Förutsättningar i form av IT-stöd måste utvecklas för att svara mot denna utveckling.

Under 2014 har det varit en relativt intensiv samverkan mellan länets FoU-enheter. Det har handlat om olika samverkansprojekt exempelvis forskningsprojekt kring ensamkommande barn, ett EU-finansierade EBP-projektet och samarbete mellan landstingets FoU-enheter som sysslar med forskning och de kommunala FoU-enheterna i Stockholms län rörande kunskapsproduktion och samverkan inom missbruks- och beroendevården. Denna samverkan har i mångt och mycket styrts av de medel som tilldelats nationellt eller på annat sätt.

De medel som idag finns till förfogande för kommunerna är oftast konstruerade på ett annorlunda sätt. Ett exempel är att SKL betalar ut s.k. prestationsmedel, pengar som kommunerna kan erhålla efter att ha utfört vissa angivna aktiviteter (exempelvis kartläggningar av olika slag, utbildningar). En fråga är i vilken utsträckning FoU-enheterna fortsättningsvis kommer att vara inblandade i detta arbete. Nationella myndigheter söker också FoU-enheternas stöd när det gäller implementering av exempelvis nya riktlinjer riktade till kommunerna eller implementering av olika bedömningsinstrument. Detta har varit mest framträdande inom Barn och unga området.

Även samverkan med exempelvis Institutionen för socialt arbete vid Stockholms universitet (i fortsättningen benämnd Socialhögskolan) och andra högskolor kommer att fortsätta men kanske till delar förändras. Erfarenheter från olika utvärderings- och forskningsprojekt ger konkreta effekter i form av exempelvis kurser eller uppdragsutbildningar på universitetet. Utnyttjandet av olika kompetenser kommer att utvecklas, d.v.s. att praktiker deltar i utbildningar på Socialhögskolan och forskare från Socialhögskolan ingår i referensgrupper eller liknande ute i kommunerna. Det sker också en samverkan genom att flera anställda inom FoU-enheten också har en anställning på Socialhögskolan.

4. Organisation

FoU-enheten styrs dels av en politisk styrgrupp dels av en styrgrupp bestående av förvaltningsrepresentanter. Styrgrupperna är gemensamma för nordvästkommunernas gemensamma verksamheter. Den politiska styrgruppen består av förtroendevalda ledamöter för de åtta kommunerna. Gruppens uppgift är att bereda och återföra strategiska frågeställningar inför beslut i respektive kommun. Vidare fattar gruppen beslut om budget, verksamhetsplan och årsredovisning. Tre gånger per år sammanträder gruppen. Förvaltningsstyrgruppen består av de 8 kommunernas socialchefer eller motsvarande. Denna grupp ansvarar för den operativa driften av verksamheten och sammanträder minst sex gånger per år enligt gällande

avtal. FoU-enhetens huvudsakliga kontaktyta till kommunerna är FoU-rådet som består av en representant för varje kommun, oftast en utvecklingsledare. I FoU-rådet diskuteras idéer om FoU-enhetens inriktning och arbete. Framöver kommer FoU-enheten att arbeta närmare verksamheterna genom arbetet med Öppna jämförelser.

FoU-enhetens personalstyrka för 2015 är delvis svår att förutsäga. Inom ramen för de kommunala bidragen finns budgeterat för 4,1 tjänst under 2015. Under 2014 har personalstyrkan varit större främst p.g.a. externa medel. Detta har medfört att vi haft möjlighet organisera arbetet utifrån två huvudområden: barn och unga samt vuxna. Detta har varit konstruktivt. Detta har möjliggjort för personalen att utveckla sin kompetens inom respektive område vilket i sin tur kommit kommunerna till del i form av kunskapsspridning och samverkan på olika sätt. Det har också möjliggjort för FoU-enheten att ha ett tydligare interaktivt perspektiv i förhållande till kommunernas personal. Denna indelning kommer att vidmakthållas även under 2015. Utvecklingen, bl.a. nationellt, har lett till att kraven på "expertkunskaper" blir allt högre och utan en viss grad av specialisering blir verksamheten svår att driva på ett optimalt sätt.

5. Syfte med verksamheten

FoU-enhetens syfte och uppdrag fastslås i avtalet från 2013. Dessa omformuleras här i beskrivning av FoU-enhetens kärnverksamheter eller mål och delmål.

Som ett övergripande mål skall FoU-enheten:

Vara ett stöd för kommunerna i arbetet med att utveckla en kunskapsbaserad praktik utifrån forskning, brukarnas erfarenheter och den erfarenhetsbaserade praktiken.

Detta uppnås genom att

- vara i ständig dialog med kommunernas verksamheter i syfte att fånga upp relevanta och aktuella frågor. Denna dialog förstärks under 2015 i samband med arbetet med Öppna jämförelser.
- tillsammans med kommunerna arbeta med dessa som utgångspunkt i det som är FoU-enhetens främsta kompetensområde nämligen vetenskaplig kunskap
- ge möjlighet till praktiker att fördjupat arbeta med relevanta frågeställningar genom s.k. praktikerprojekt. Ett nytt praktikerprojekt är planerat för 2015 och kommer att starta under mars månad.
- initiera seminarier/föreläsningar för dialog och kunskapsspridning
- delta i och vid behov initiera nätverk

- sprida kunskap genom att exempelvis delta i FoU-caféer, utge ett Nyhetsbrev, ha en hemsida, anordna workshop.

Delmål 1:

Omvärldsbevakning.

Detta uppnås genom att:

- bevaka aktuell forskning inom det sociala området med fokus på FoU:s profilområden (se nedan)
- hålla sig uppdaterad/delta i den offentliga diskussionen kring sociala frågor
- delta alternativt medverka i forskarkonferenser
- delge kommuner och den egna enheten erfarenheter och kunskaper bl.a. genom Nyhetsbrev
- anordna en FoU-dag med inriktning på aktuell forskning
- studieresor för att studera verksamheter med anknytning till enhetens profilområden.

Delmål 2:

Stå för en vetenskaplig teoretisk kunskap och med den som grund i samverkan med praktiker sammanställa och analysera olika resultat.

Detta uppnås genom att:

- i samverkan med kommunerna sammanställa och tolka olika resultat utifrån ett interaktivt perspektiv
- i samverkan med kommunerna arbeta med lokal uppföljning av verksamheterna och där vara ett stöd i hela uppföljningsprocessen vilket bland annat innebär att bistå med fördjupad kunskap
- i samverkan med kommunerna arbeta med Öppna jämförelser och där vara ett stöd i analysprocessen
- handleda praktikerprojekt.

Delmål 3:

Främja och arbeta i samverkan med myndigheter, andra FoU-miljöer och högskola/universitet

Detta uppnås genom:

- gemensamma forskningsprojekt

- planering och deltagande i kurser tillsammans med olika universitet och högskolor exempelvis socialhögskolan i Stockholm
- initiera dialog och samarbete mellan kommuner och högskolor
- planering av utvecklings-, forsknings- och utbildningsaktiviteter tillsammans andra FoU-enheter , både kommunala och landstingsägda
- dialog och deltagande i olika implementeringsaktiviteter tillsammans med exempelvis KSL, SKL och Socialstyrelsen.

Delmål 4:

Stå för ett kritiskt reflekterande förhållningssätt i relation till de ”strömningar” som påverkar socialt arbete.

Detta uppnås genom att:

- i samverkan med kommunerna lyfta fram förekomsten av ”översättningsproblem” vad gäller genomförande av evidensbaserade modeller i praktiken.
- tillsammans med kommunerna kritiskt granska implementeringen och användandet av manualbaserade utrednings- och bedömningsinstrument samt manualbaserade behandlingsmetoder

6. Verksamhetens profilområden

Under 2012 tillsattes en tjänst som uppföljningssamordnare. Den delas av två personer som arbetar 50 % vardera med denna fråga. Under 2012 och 2013 iscensattes uppdraget och FoU-enheten har i varierande grad mött arbetsgrupper i nordvästkommunerna. Under 2014 har uppdraget av olika anledningar haft lägre prioritet. Bland annat beroende på att FoU:s styrgrupp initierade en diskussion om att resursen (uppföljningssamordnare) i stället skulle inriktas mot att arbeta med *Öppna jämförelser* eftersom det är en angelägen fråga för kommunerna. FoU-enheten uppdrogs att skissa på ett förslag på strategi. FoU:s styrgrupp beslutade februari 2015, i enlighet med FoU-enhetens förslag. Detta arbete med lokal uppföljning generellt och med *Öppna jämförelser* specifikt kommer att vara en av FoU-enhetens profilområden under 2015.

Ett annat profilområde under 2015 och som kommer att problematiseras utifrån olika aspekter är *professionen* det vill säga yrkesgruppen som i sin vardag möter människor som lever under svåra omständigheter, professionen som i sin vardag ska förhålla sig till statens ambitioner, organisationens möjligheter och begränsningar och inte minst till brukarnas behov. De professionella och deras kunskaper är en viktig del i en kunskapsbaserad socialtjänst. För närvarande planerar FoU-enheten

formerna för att arbeta med detta profilområde. Den slutliga utformningen av arbetet fastställs under våren i FoU-rådet.

Lisbeth Eriksson